

Valvontasuunnitelma

2019

Päiväys	Nimi	Virka-asema
12.12.2018	 Anssi Parviainen	Pelastusjohtaja

1. JOHDANTO	3
2. KÄYTETYT TERMIT	4
3. PELASTUSTOIMEN VALVONTATEHTÄVÄ	7
3.1 Valvonnan kohdentaminen riskiperusteisesti	7
3.2 Valvontavelvoitteen sisältö	7
4. VALVONTASUUNNITELMA	9
4.1 Valvontasuunnitelman sisältö	9
4.2 Valvontasuunnitelman ajantasaisuus	9
4.3 Valvonnan maksullisuus	10
4.4 Valvontasuunnitelmasta ja valvontakäynneistä tiedottaminen ja julkisuus	10
5. VALVONTATOIMENPITEIDEN SUUNNITTELU	11
5.1 Riskianalyysin tulosten vaikutukset valvontatoimintaan	11
5.2 Säännöllisen valvontavälin määrittäminen	11
5.1.1 Ympärivuorokautisessa käytössä olevien kohteiden valvonta (A1)	13
5.1.2 Opetusrakennusten ja päiväkotien valvonta (A2)	14
5.1.3 Kokoonumis- ja liiketilojen valvonta (A3)	15
5.1.4 Teollisuus- ja varastorakennusten valvonta (A4)	16
5.1.5 Maatalouden tuotantotilojen valvonta (A5)	17
5.1.6 Muiden rakennusten valvonta (A6)	18
5.1.7.1 Pelastussuunnitelmavelvollisten asuinrakennusten valvonta	19
5.1.7.2 Erillisten pientalojen valvonta	19
5.1.8 Yksityisten vapaa-ajan rakennusten valvonta	20
5.2 Ennakoimaton valvonta	20
5.2.1 Erityiset palotarkastukset	21
5.3 Yhteenveto kalenterivuoden aikana suoritettavasta valvonnasta	22
5.3.3 Muu asiakirjavalvonta	24
5.4 Valvonnan resurssit	24
6. VIRANOMAISYHTEISTYÖ	26
6.1 Pelastuslain 42 § 2 mom.:n mukainen yhteistyö	26
6.2 Pelastusviranomaisen ilmoitusvelvollisuus ja tiedonvaihto	26
6.3 Viranomaisyhteistyön muotoja	27
7. KEMIKAALIKOhteiden VALVONTA	31
7.1 Vaarallisten kemikaalien vähäinen teollinen käsittely ja varastointi	31
7.2 Öljylämmityslaitteistot ja öljysäiliöiden valvonta	31
7.3 Pyrotekniset tuotteet	32
8. VALVONNAN LAADUN JA TOTETUMISEN SEURANTA	32

1. JOHDANTO

Pelastuslaitoksen tulee suunnitella etukäteen sille pelastuslaissa määritellyn valvontavelvoitteen toteuttaminen. Pelastuslain 79 §:n mukainen valvontasuunnitelma ohjaa pelastuslaitoksen käytännön valvontatyötä.

Valvontasuunnitelmassa määritetään pelastuslaitoksen lakisääteisen säännöllisen valvonnan termistö, valvontataajuus ja muut valvontatehtävän toteuttamiseen vaadittavat toimenpiteet. Valvontasuunnitelman valvontakohteiden määrittelyä on haitannut pelastuslaitoksen tietoaaineistossa havaitut puutteet, jotka ovat osittain saattaneet johtua väestötietojärjestelmän vanhentuneista tiedoista. Tietoaaineistojen ja valvontarekisterin saattaminen ajan tasalle saattaa näkyä erona suunniteltujen ja toteutuneiden valvontakäyntien määrissä.

Pelastuslaitosten kumppanuusverkoston kansallinen valvontasuunnitelmatyöryhmä on koonnut valvontasuunnitelmaohjeen syksyllä 2014. Kainuun pelastuslaitoksen valvontasuunnitelma vuodelle 2019 noudattelee ohjeen rakennetta.

Valvontasuunnitelma-asiakirjan kirjallisen osan on kirjoittanut johtava palotarkastaja Pekka Heikkinen. Tarkastusvälien määrittämiseen, kohdetietojen päivittämiseen ja riskien arviointiin on osallistunut Kainuun pelastuslaitoksen onnettomuuksien ehkäisytyötä tekevästä päällystöstä koostuva työryhmä.

2. KÄYTETYT TERMIT

Nimike	Määritelmä
Asiakirjavalvonta	Asiakirjavalvontaa ovat dokumenttien perusteella tehdyt lausunnot, viranomaispäätökset ja muut viranomaisen määrittelemät toimenpiteet, jotka kohdistuvat pelastuslaitoksen valvonnan kohteena oleviin rakennuksiin/toiminnallisiin kokonaisuuksiin tai yleisötapahtumiin. Asiakirjavalvontaan sisältyy aina asiakkaalle toimitettava kirjallinen lausunto tai arvio.
Asuinrakennusten omavalvonta	Asuinrakennusten omavalvonnassa kiinteistön omistajan edustaja tarkastaa pelastuslaitoksen toimittaman tarkastuslistan ja opasvihkon avulla pelastuslain velvoitteiden noudattamista ja omien toimintatapojensa turvallisuutta. Rakennuksen omistajan edustaja suorittaa omavalvonnan tarkistuslistan mukaan ja tarkistuslista palautetaan pelastuslaitokselle. Pelastusviranomaisen merkitsee suoritettut tarkastukset omaan tietojärjestelmäänsä. Palotarkastuksia voidaan kohdentaa omavalvonnan tulosten mukaan. Omavalvonnalla pyritään kiinteistönomistajan turvallisuustiedon ja -asenteiden parantamiseen. Omavalvonnan yhteydessä voidaan toteuttaa myös turvallisuusviestintää.
Erityinen palotarkastus	Uudisrakennus- tai saneerauskohteessa tehtävä valvontakäynti, jonka rakennusvalvontaviranomainen on määritellyt käyttöönottotarkastuksen ja toiminnan aloittamisen ehdoksi. Erityinen palotarkastus on luonteeltaan pelastusviranomaisen asiantuntijalausunto rakennusvalvonnalle rakennuksen palo- ja pelastusturvallisuudesta. Ennen varsinaista erityistä palotarkastusta esim. rakennustyön aikana voidaan suorittaa ennakoivia erityisiä palotarkastuksia. Erityinen palotarkastus voidaan tehdä myös muihin kohteisiin kuin rakennuksiin esim. moottoriradat, kiertävät huvipuistot.
Ilotulitemyyntipisteen tarkastus	Kemikaaliturvallisuuslain (390/2005) 63 ja 64 § mukainen valvontakäynti, joka kohdistuu pyroteknisten tuotteiden varastointiin kaupan yhteydessä.
Jälkitarkastus	Valvontakäynti, jossa valvotaan, että palotarkastuksessa aiemmin annettuja korjausmääräyksiä on noudatettu. Jälkitarkastus toimitetaan palotarkastuksella annettujen määräaikojen umpeuduttua, ennen seuraavaa yleistä palotarkastusta.
Jälkivalvonta	Jälkivalvonnalla tarkoitetaan annettujen korjausmääräyksen toteutumisen valvontaa. Jälkivalvontaa voidaan suorittaa tilanteen mukaan esim. jälkitarkastusten ja asiakirjavalvonnan avulla.
Kohde	Kohde on se, johon kohdistuen valvontaa tehdään tai valvonta kohdentuu.

Maanalaisen polttoainesäiliön tarkastus	<p>Ulkopuolisen säiliötarkastajan tarkastuskertomuksen perustella suoritettu valvontatehtävä, jossa voidaan antaa säiliön käyttöä koskevia rajoituksia tai määräyksiä. Viranomaisen suorittavat toimenpiteet perustuvat Kauppa- ja teollisuusministeriön päätökseen maanalaisten öljysäiliöiden määräaikaistarkastuksista (344/1983)</p> <p>Muiden polttoainesäiliöiden osalta tarkastus perustuu pelastusviranomaisen kemikaaliturvallisuuslain (390/2005) ilmoitusvelvollisten kohteiden osalta tekemään päätökseen.</p>
Pyydetty palotarkastus	Asiakkaan pyynnöstä suoritettava palotarkastus tehdään aina pelastusviranomaisen harkinnan mukaan, ks. ylimääräinen palotarkastus.
Tarkastusväli	Tarkastusväli on ajanjakso, joka on riskien arviointiin perustuen määritelty kohteen yleisten palotarkastusten väliseksi ajaksi.
Vaarallisten kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia harjoittavan kohteen tarkastus	<p>Kemikaaliturvallisuuslain (390/2005) 27 § ja Valtioneuvoston asetuksen vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta (685/2015) 37 §:n mukainen käyttöönottotarkastus, joka kohdistuu vaarallisten kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia harjoittavaan kohteeseen. Käyttöönottotarkastus tehdään ennen toiminnan aloittamista.</p> <p>Yllämainituissa kohteissa käyttöönoton jälkeinen valvonta suoritetaan yleisten palotarkastusten yhteydessä.</p>
Valvontakohte	Kohde, johon valvontaa suoritetaan. Kohteet on jaettu toiminnallisiksi kokonaisuuksiksi joko kiinteistössä tapahtuvan toiminnan tai omistussuhteen mukaan. Kohde voi käsittää useita kiinteistöjä. Kohdemäärittelyn tarkastelua tehdään jatkuvasti valvonnan ohella. Valvontakohteet pidetään ajan tasalla pelastuslaitoksen hallinnoimassa palotarkastusohjelmistossa.
Yhdistetty tarkastus	Valvontakäynti, jolla sama pelastusviranomainen tarkastaa samalla kertaa kohteen pelastuslain ja kemikaaliturvallisuuslain perusteella.
Yhteistarkastus	Valvontakäynti, jossa kahden tai useamman eri viranomaisen edustajat suorittavat samalla tarkastuskäynnillä valvontakohteessa tarkastuksensa samanaikaisesti.
Yleinen palotarkastus = määräaikainen valvontakäynti	Valvontasuunnitelman mukaisin määrävälein tehtävä pelastusviranomaisen valvontakäynti, josta käytetään myös nimikettä määräaikainen palotarkastus.
Yleisötilaisuuden palotarkastus	Pelastusviranomaisen yleisötilaisuuden dokumenttien ja arvioidun riskin perusteella ennen yleisötilaisuuden alkamista suorittama valvontakäynti, jossa tarkastetaan tapahtuman turvallisuusjärjestelyt.

<p>Ylimääräinen palotarkastus</p>	<p>Pelastusviranomaisen harkinnan mukaan suorittama valvontakäynti, jota ei ole ajoitettu tai kohdennettu valvontasuunnitelmassa. Ylimääräisiä ennakoimattomia palotarkastuksia tehdään esimerkiksi seuraavien erityisten syiden vuoksi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nuohoojan, tarkastuslaitoksen, toisen viranomaisen tai kuntalaisen ilmoitus palo- ja henkilöturvallisuuteen liittyvistä puutteista. - huomattavaa palovaaraa aiheuttavan rakennus- tai muun työmaan aloittamisen yhteydessä tai sen aikana. - epäily, että palo- ja poistumisturvallisuudessa tai muussa henkilöturvallisuudessa on oleellisia puutteita. - teematarkastukset esim. muiden viranomaisten kanssa. - asiakkaan omasta pyynnöstä suoritettu tarkastus, esim. asunnon oston yhteydessä.
<p>Öljylämmityslaitteiston käyttöönotto</p>	<p>Valtioneuvoston asetuksen vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta (855/2012) 38 §:n mukaan toiminnanharjoittajan on ilmoitettava pelastusviranomaiselle myös sellaisen sumutuspolttimella varastetun öljylämmityslaitteiston käyttöönotosta, joka ei ole edellyttänyt 32 §:n mukaista ilmoitusta. Tarkastus tehdään kolmen kuukauden kuluessa käyttöönotosta.</p>

3. PELASTUSTOIMEN VALVONTATEHTÄVÄ

1.7.2011 voimaan tulleen pelastuslain 79 §:n mukaan pelastuslaitoksella on yleinen velvoite valvoa alueellaan pelastuslain 2.luvun mukaisia jokaiselle asetettuja velvollisuuksia sekä 3.luvun mukaisia toiminnanharjoittajalle ja rakennuksen omistajalle ja haltijalle asetettuja velvoitteita. Valvontavelvoitteen suorittamiseksi pelastuslaitoksen on tehtävä palotarkastuksia ja muita valvontatehtävän edellyttämiä toimenpiteitä.

3.1 Valvonnan kohdentaminen riskiperusteisesti

Pelastuslaitoksen valvontatehtävän toteuttamisen on perustuttava riskien arviointiin. Toiminnan tavoitteet ja niiden edellyttämä suorituskyky määritellään riskianalyysin perusteella palvelutasopäätöksessä. Toiminnan tavoitteiden ja suorituskyvyn määrittelyssä otetaan huomioon pelastustoimen alueen erityispiirteet eli paikalliset olosuhteet ja alueella esiintyvät riskit. Aluehallintovirastot valvovat valvonnan suunnittelua.

Pelastuslaitos määrittelee valvonnan toteuttamisen menettelyt ja kohdentamisen. Palotarkastettavat kohteet määritellään vuosittain valvontasuunnitelmassa palvelutasopäätöksen linjausten mukaisesti. Kokonaisuudessaan kaikki kohteet kuuluvat pelastuslain mukaisen valvonnan piiriin.

Pelastuslain (379/2011) myötä pelastuslaitoksen vuosittaisten valvontatehtävien kokonaisuusmäärää on pystytty kohdentamaan entistä paremmin alueen riskien ja muiden erityisten valvontatarpeiden mukaisesti ja samalla pyritään vapauttamaan resursseja mm. turvallisuusviestintään ja muiden viranomaisten ja yhteistyötahojen ohjaukseen. Resurssien uudelleen kohdentamisella pyritään vähentämään onnettomuuksista aiheutuneita henkilövahinkoja ja tulipalojen määriä.

Pelastuslaitoksen valvonnan on voimassa olevan pelastuslain mukaan oltava laadukasta, säännöllistä ja tehokasta.

3.2 Valvontavelvoitteen sisältö

Valvonta kohdistuu lainsäädännössä pelastusviranomaisten valvottavaksi määrättyjen säännösten vastaiseen toimintaan, toimenpiteisiin niiden korjaamiseksi sekä toiminnan tuloksellisuuden seurantaan. Turvallisuusviestintää sekä ohjausta ja neuvontaa annetaan valvontakäyntien yhteydessä.

Valvonnan muotoja on erilaisia, joista yksi on palotarkastus eli valvontakäynti. Palotarkastuksen tavoitteena on tukea toimijan omatoimista varautumista sekä korostaa kohteen oman toiminnan merkitystä turvallisuuden parantamisessa. Pelastusviranomaisen tehtävänä on valvoa pelastuslain noudattamista. Palotarkastuksissa valvotaan ensisijaisesti

omatoimisen varautumisvelvoitteen toteutumisesta (14 §), rakennusten palo- ja poistumisturvallisuutta (9-10 §) sekä laitteiden kunnossapitoa (12 §), nuohouksen ja ilmanvaihdon puhdistuksen toteuttamista (13 §), pelastussuunnitelmien laatimista (15 §), palovaroittimien hankintaa ja kunnossapitoa (17 §) sekä hoitolaitosten poistumisturvallisuutta (18 §).

Pelastuslain 78 §:n muilla ”valvontatehtävän edellyttämällä toimenpiteillä” tarkoitetaan erityisesti asiakirjavalvontaa, jonka tarkoituksena on varmistaa pelastuslaissa ja muissa erityislaissa pelastusviranomaisen valvottavaksi säädettyjen velvoitteiden noudattamista kohteessa. Asiakirjavalvonta perustuu esitettyihin dokumentteihin. Pelastuslaitos ottaa vastaan mm. yleisötilaisuuksien, turvetuotantoalueiden ja kaivosten pelastussuunnitelmia, poistumisturvallisuusselvityksiä, ilmoituksia nuohoojilta ja tarkastusyriyksiä tarkastusto- distuksia sekä pöytäkirjoja pelastustoimen laitteiden tarkastuksista. Asiakirjoista tehtyjen havaintojen perusteella voidaan käynnistää valvontatoimenpiteitä.

Palotarkastusten ja asiakirjoihin perustuvan valvonnan lisäksi pelastuslaitoksen tulee osana valvontatehtäväänsä seurata ja valvoa yleisesti pelastuslain 2 ja 3 luvuissa tarkoi- tettujen velvoitteiden noudattamista pelastustoimen alueella. Käytännössä tämä tarkoittaa huolellisuusvaatimuksen (4 §), varovaisen tulenkäsittelyn (5 §), avotulen teon (6 §) ja ku- lotuksen (7 §) valvontaa sekä kiinteistöjen pelastusteiden esteettömyyden valvontaa (11 §) sekä yleisötilaisuuksien pelastussuunnitelmien toteutumisen valvontaa (16 §). Valvon- taa suorittavat muun muassa pelastuslaitoksen pelastusyksiköiden henkilöstön pelastus- viranomaiset, esimerkiksi samalla kun yksiköt liikkuvat pelastustoimen alueella tai ovat kohteessa pelastustehtävällä. Lisäksi muuta valvontatoimintaa suoritetaan esimerkiksi erityisten valvontaprojektien muodossa yhdessä muiden valvontaviranomaisten kanssa.

Pelastuslaitoksen suorittamaan valvontaan liittyy pelastuslain 27 §:ssä tarkoitettua ohja- usta, valistusta ja neuvontaa, jonka tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen. Pelastustoimen ohjauksella tarkoitetaan toimia, joilla pelastuslaitos edis- tää, tukee ja seuraa pelastuslain velvoitteiden toteutumista. Tällaisia ohjaustoimenpiteitä ovat esim. pelastussuunnitelmien laatimisen ohjaaminen, poistumisturvallisuusselvitysten laa- timisen ohjaus ja viranomaisen suorittama arviointimenettely, rakennuslupiin annettavat pelastusviranomaisen lausunnot sekä pelastustoimen laitteiden ja laitteistojen asentami- sen ja kunnossapidon ohjaaminen.

Valvonnan sisältöön kuuluu oleellisena osana annettujen korjausmääräysten noudattami- sen valvonta. Jälkivalvonnan keinoja ovat mm. havaittujen puutteiden korjausten toteutu- misen toteaminen dokumenttien perusteella, jälkitarkastusten tekeminen, hallintopakko- keinojen käyttäminen ja rikosilmoitusten tekeminen. Pelastuslaitoksella on olemassa me- nettelytavat ilmoittaa mahdollisista pelastusrikkomuksista poliisille, joka toimivaltaisena viranomaisena tutkii tapauksen. Jälkivalvonnan toteuttamisen arvioidaan parantavan val- vonnan vaikuttavuutta ja on osoitus valvonnan laadukkuudesta.

4. VALVONTASUUNNITELMA

4.1 Valvontasuunnitelman sisältö

Valvontasuunnitelma ohjaa pelastuslaitoksen käytännön valvontatyötä. Valvontasuunnitelmassa määritetään säännöllisen valvonnan välit ja muut valvontatehtävän toteuttamiseen vaadittavat toimenpiteet. Valvontasuunnitelman valvontakohteiden määrittelyä on haitannut puutteet pelastuslaitoksen tietoaaineistossa, jotka ovat johtuneet väestötietojärjestelmän vanhentuneista tiedoista. Tämä näkyy varsinkin omavalvonnassa esiintyvissä rakennuksien omistajatietojen vääristyminä. Tietoaaineistojen ja valvontarekisterin saattaminen ajan tasalle saattaa näkyä erona myös suunniteltujen ja toteutuneiden valvontakäyntien määrissä.

Kohteiden suunnitellut tarkastusvälit on ilmoitettu ohjeellisina taulukossa 1. Kohteeseen suoritettuna valvonnassa havaittu muutos turvallisuuskulttuurissa vaikuttaa kohteiden tarkastusväleihin, jolloin kohteen tarkastusväli voi muuttua taulukon harmaalla merkityllä alueella. Jos kohteen tarkastusväliksi on ilmoitettu esim. 12kk, tarkastus ajoittuu jokaiselle kalenterivuodelle. Omista käytännöistään johtuen pelastuslaitos pyrkii suorittamaan vuosittaisen säännöllisen valvontatyön ennen lokakuun loppua. Tämä voi joissakin kohteissa aiheuttaa sen, että edellisestä tarkastuksesta on kulunut ohjeellista tarkastusväliä lyhyempi aika. Mikäli jonkin kohteen valvontaa ei ehditä suorittamaan suunnitellun kalenterivuoden aikana, se huomioidaan seuraavan vuoden suunnitelmassa.

4.2 Valvontasuunnitelman ajantasaisuus

Valvontasuunnitelmaan suunnitellaan suoritettavat palotarkastukset ja muut valvontatoimenpiteet vuodeksi kerrallaan. Valvontasuunnitelman pohjatiedoiksi kerätään tiedot edellisen vuoden toteutuneista valvontatoimenpiteistä sekä onnettomuuksien ehkäisyyn käytetyistä resursseista ja pyritään analysoimaan toimenpiteiden vaikuttavuutta. Edellisen vuoden toiminnasta saaduilla kokemuksilla kehitetään valvontaa riskiperusteisesti. Valvontasuunnitelmaa päivitetään kerran vuodessa. Tarvittavat korjaukset huomioidaan vuosittaisessa päivityksessä.

Valvontasuunnitelma perustuu pelastustoimen palvelutasopäätökseen. Aluehallintovirasto valvoo valvontasuunnitelman toteutumista osana pelastustoimen palvelujen saatavuuden ja tason valvontaa. Valvontasuunnitelma toimitetaan tiedoksi aluehallintovirastolle. Pelastuslain mukaisesti valvontasuunnitelma tarkastetaan vuosittain ja muutoinkin, jos tarkistamiseen on erityinen syy.

4.3 Valvonnan maksullisuus

Kainuun pelastuslaitos perii valvontasuunnitelmassa määritellystä valvontatoimista pelastuslain 96 §:n mukaisesti maksun. Valvontamaksut laskutetaan Kainuun pelastuslaitoksen valvontahinnaston mukaisesti. Tällaisia maksullisia valvontakäyntejä ovat mm. yrityksiin ja laitoksiin tehtävät yleiset palotarkastukset, jälkitarkastukset, erityiset palotarkastukset sekä yleisötilaisuuksien palotarkastukset. Asuinrakennusten yleiset palotarkastukset pysyvät maksuttomina.

Valvontahinnaston mukainen maksu peritään myös kohteen edustajasta johtuneista peruuntuneista valvontakäynneistä, mikäli kohteen edustaja ei ole ilmoittanut tarkastuksen peruuntumisesta vuorokautta etukäteen.

Valvontahinnasto luettavissa Kainuun pelastuslaitoksen internetsivuilla osoitteessa www.kaipe.fi. Koska pelastuslain mukaan perittävän maksun suuruus voi olla enintään suoritteiden tuottamista aiheutuneiden kokonaiskustannusten määrä, palotarkastuksen maksun suuruus vaihtelee pelastuslaitoksittain.

Myös vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005) mukaisista valvontakäynneistä peritään maksu Kainuun pelastuslaitoksen valvontahinnaston mukaisesti.

4.4 Valvontasuunnitelmasta ja valvontakäynneistä tiedottaminen ja julkisuus

Pelastuslaitoksen valvontasuunnitelma on julkinen asiakirja. Hyväksytty valvontasuunnitelma julkaistaan Kainuun pelastuslaitoksen internetsivuilla. Yksittäisen valvontakohteen osalta suunniteltu tarkastusajankohta ja toteutunutta valvontakäyntiä koskevat tiedot ylläpidetään palotarkastussovelluksessa ja siitä keskustellaan valvontakäynnin yhteydessä valvontakohteen osalta.

Valvontakäynnistä ilmoitetaan kohteen edustajalle henkilökohtaisesti aina etukäteen hallintolain (434/2003) 39 § mukaista menettelyä käyttäen. Valvontakäynnin sopimiseksi kohteeseen otetaan yhteyttä puhelimitse, kirjeitse sekä paikanpäällä käyden kunnes kohteen edustaja saavutetaan.

Asuinrakennuksiin suoritettavasta omavalvonnasta ja siihen liittyvistä asioista pelastuslaitos tiedottaa tämän valvontasuunnitelman lisäksi Kainuun pelastuslaitoksen internetsivuilta. Asiakas saa omavalvonnan mukana myös saatekirjeen sekä palautelomakkeen.

5. VALVONTATOIMENPITEIDEN SUUNNITTELU

Pelastuslain (379/2011) tavoitteena on parantaa ihmisten turvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia. Riskinä voidaan tällöin tarkastella henkeen, omaisuuteen, ympäristöön ja kulttuuriarvoihin kohdistuvia uhkia. Valvonta kohdennetaan (ml. valvontataajuus ja valvonnan sisältö) näiden riskien perusteella.

Valvontasuunnitelma perustuu alueen pelastustoimen palvelutasopäätökseen, joka puolestaan perustuu pelastuslaitoksen riskianalyysiin. Riskianalyysin päivityksessä mahdollisesti havaittaviin muutoksiin toimintaympäristössä voidaan kohdistaa resursseja vuosittain päivitettävään valvontasuunnitelmaan. Asuinrakennuksissa perinteisen valvonnan rinnalla omavalvonnan osuus on kasvamassa.

Valvonnan sisältöön kuuluu oleellisena osana annettujen korjausmääräysten noudattamisen valvonta. Jälkivalvonnan keinoja ovat mm. jälkitarkastusten tekeminen, hallintopakko-keinojen käyttäminen sekä rikosilmoitusten tekeminen. Pelastuslaitos on luonut menettelytavat ilmoittaa mahdollisista pelastusrikkomuksista poliisille, joka toimivaltaisena viranomaisena tutkii tapauksen. Jälkivalvonnan toteuttamisen arvioidaan parantavan valvonnan vaikuttavuutta.

5.1 Riskianalyysin tulosten vaikutukset valvontatoimintaan

Kainuun pelastuslaitoksen laatiman riskianalyysin mukaan Kajaanin Otanmäen kaupunginosa sijoittuu 2-riskialueeseen, jonne pelastuslaitoksen toimintavalmiusaika ei ole riittävä. Otanmäen kaupunginosan toimintavalmiusajan riittämättömyyttä pyritään kompensoimaan tihentämällä valvontavälejä yleisissä palotarkastuksissa sekä suorittamalla alueen kerros- ja rivitaloihin omavalvonnan sijasta yleisiä palotarkastuksia. Otanmäen erityisaseman huomioiminen näkyy valvontasuunnitelmassa niin, että kerros- ja rivitalojen osalta valvontaväliä on tihennetty 120kk:sta 60kk:een.

5.2 Säännöllisen valvontavälin määrittäminen

Kainuun pelastuslaitoksen valvonta pohjautuu pelastuslaitosten kumppanuusverkoston laatiman valvontasuunnitelmaohjeen mukaisesti tarkastusväleihin. Valvontasuunnitelmaohjeen mukaiset valvontakohteiden tarkastusvälit on esitetty taulukoissa A1-A6. Taulukoiden A1-A6 harmaa palkki osoittaa suositellut minimi- ja maksimitarkastusvälit. Harmaan palkin numeroarvo kertoo montako kohdetta kyseisellä tarkastusvälillä on.

Keskimääräisten tarkastusvälien määrittämisessä ohjeen laatija on hyödyntänyt tutkittua tietoa erityyppisten kohteiden tulipalon aiheuttamista omaisuusvahinkoriskeistä. Omai-

suusvahinkoriskien lisäksi on arvioitu suuronnettomuuden henkilöriskin mahdollisuutta sekä pyritty huomioimaan merkittävien kulttuuri- ja ympäristöarvojen riskit.

Valvontasuunnitelmaohjeen periaatteellisista tarkastusväleistä on Kainuun pelastuslaitoksen valvontasuunnitelmassa poikettu seuraavissa kohteissa: Automaattisilla sammutuslaitteistoilla varustetut hoitolaitokset tarkastetaan 12-24kk välein riippuen kohteen turvallisuuskulttuurista, kuitenkin niin, että suurempien hoitolaitosten tarkastusväli on maksimissaan 24kk. Jakeluasemien osalta kylmät jakeluasemat tarkastetaan 60kk välein ja huoltoasemat 36kk välein. Alle 50 paikan hotellityyppiset kohteet on muutettu 48kk välein tarkastettaviksi. Yksittäiset vuokrattavat lomamökit tarkastetaan 96kk välein. Poliisin putkatiilat Kainuussa ovat pieniä, ne tarkastetaan poistumisturvallisuusselvityskohteina 36kk välein. Muut muutokset kohteiden tarkastusväleihin tehdään liukuman mukaisissa rajoissa kohteen turvallisuuskulttuurista riippuen tapauskohtaisesti.

Kohde voi kuulua useaan ryhmään, esim. varastorakennuksiin taulukossa A4 ja Sevesokohteisiin taulukossa A6. Tällöin lähtökohtana käytetään pienemmän tarkastusvälin antavaa taulukkoa. Valvontakohteita saattaa esiintyä palotarkastusohjelmassa väärällä valvontaluokalla ja/tai tarkastusvälillä. Kyseisiä virheitä korjataan valvonnan yhteydessä.

Kohdekohtaista riskinarviointia tehtäessä otetaan huomioon aiempien palotarkastusten havainnot. Kohdekohtainen valvontaväli riippuu kohteen tosiasiallisista riskeistä. Esimerkiksi hyvin toimiva kohteessa tehtävä sisäinen valvonta ja hyvä turvallisuuskulttuuri sekä turvallisuusjohtaminen ovat omiaan pienentämään riskiä ja tätä kautta pidentämään valvontaväliä. Toisaalta toimijan laiminlyönnit ja kohteessa tapahtuneet onnettomuudet voivat olla peruste tihentää tarkastusväliä.

Kainuun pelastuslaitos hyödyntää valvontatoiminnassaan riskienarviointiin ja kohdeluokitteluun perustuvaa omatoimisen varautumisen auditointi -mallia, joka ohjaa valvonnan kohteena olevaa organisaatiota omatoimiseen turvallisuuden seurantaan ja kehittämiseen. Samalla voidaan tuottaa numeraalinen arvio kohteen riskitasosta. Kohteen riskilukua hyödynnetään pelastuslaitoksen valvonnan suunnittelussa, jossa se vaikuttaa kohteen tarkastusväliin.

Laadulliset tarkistusmallit mahdollistavat tehokkaasti kohteen kokonaisvaltaisen turvallisuuden kehittämisen sekä pelastuslaitoksen työn vaikuttavuuden arvioinnin. Valvonnan laadullisen kehittämisen parantamiseksi pyritään luomaan asiakaspalautejärjestelmä.

5.1.1 Ympäri vuorokautisessa käytössä olevien kohteiden valvonta (A1)

Valvontakohteiden A1 – luokkaan kuuluvat kohteet, jotka ovat ympäri vuorokautisessa käytössä. On huomioitava, että kiinteistössä yöpyvät eivät vastaa kohteen turvallisuudesta.

Palotarkastusten ohjeellinen väli	Rakennusluokitus 1994	6 kk [kpl]	12 kk [kpl]	24 kk [kpl]	36 kk [kpl]	48 kk [kpl]	60 kk [kpl]	96 kk [kpl]	120 kk [kpl]
Keskussairaalat, muut sairaalat	211, 213		1						
Terveyskeskusten vuodeosastot	214		9						
Terveydenhuollon erityislaitokset, muut terveydenhuoltorakennukset (vain päiväkäytössä)	215, 219					11			
Vanhainkodit, kehitysvammaisten hoitolaitokset	221, 223, 229		58	1 ¹⁾					
Tuettu tai autettu asuminen, palvelutalot ja muut vastaavat poistumisturvallisuusselvitysvelvolliset kohteet	239		9	1 ¹⁾					
Tuettu asuminen, jotka eivät ole poistumisturvallisuusvelvollisia kohteita	239				15				
Lasten- ja koulukodit, vankilat, ympäri vuorokautiset päiväkodit	222, 241, 231, 239								
vankilat	241		1						
lasten- ja nuorisokodit	222			7					
ympäri vuorokautiset päiväkodit				8					
Poliisin putkatilat					4				
Hotellit, loma-, lepo- ja virkistyskodit, muut majoitusliikerakennukset	121, 123, 129			22		37 ⁶⁾			
Vuokrattavat lomamökkit ja -osakkeet	124					174 ³⁾		115 ⁴⁾	
Leirintäalueet									
Asuntolat, muut asuntolarakennukset	131, 139						12		

Taulukko A1: Ympäri vuorokautisessa käytössä olevien kohteiden palotarkastusten periaatteellinen tarkastusväli.

- 1) Tarkastusväli, jos kohteen poistumisturvallisuusselvitys on hyväksytyllä tasolla ja turvallisuustaso >3
- 2) Avovankilat
- 3) Yritystoimintaa, välitysfirmit
- 4) Pienemmät kokonaisuudet, yksittäiset mökit esim. valvontaa ja ohjeistusta kirjeitse
- 5) Tähtiluokittelu ohjaa tarkastusvälejä.
- 6) Majoitusrakennukset alle 50 paikkaa.

5.1.2 Opetusrakennusten ja päiväkotien valvonta (A2)

Valvontakohteiden A2 – luokkaan kuuluvat kohteet, jotka ovat ainoastaan päiväkäytössä.

Taulukko A2: Opetusrakennusten ja päiväkotien palotarkastusten periaatteellinen valvontaväli

Palotarkastusten ohjeellinen väli	Rakennus- luokitus 1994	6 kk [kpl]	12 kk [kpl]	24 kk [kpl]	36 kk [kpl]	48 kk [kpl]	60 kk [kpl]	96 kk [kpl]	120 kk [kpl]
Päiväkoti	231								
alle 25 paikkaa							21		
25-100 paikkaa					28				
yli 100 paikkaa				3					
Yleissivistävät oppilaitokset	511		46						
Keskiasteen oppilaitokset	521			5					
Korkeakoulut ja tutkimuslaitokset	531, 532					2			
Muut opetusrakennukset mm. kansanopistot yms.	541, 549						8		

5.1.3 Kokoontumis- ja liiketilojen valvonta (A3)

Valvontakohteiden A3 – luokkaan kuuluvat kohteet, joissa on satunnaisia kävijöitä, joille poistumisen hahmottaminen voi olla vaikeaa. Kohteen toiminnasta ja turvallisuudesta vastaavat eivät välttämättä ole aina paikalla.

Palotarkastusten ohjeellinen väli	Rakennusluokitus 1994	6 kk [kpl]	12 kk [kpl]	24 kk [kpl]	36 kk [kpl]	48 kk [kpl]	60 kk [kpl]	96 kk [kpl]	120 kk [kpl]
Liike- ja tavaratalot, myymälähallit, kauppakeskukset									
alle 400 m ²	111, 112, 119								87
400-2 499 m ²	111, 112, 119					118			
2 500- 9 999 m ²	111, 112, 119			21					
10 000 m ² tai enemmän	111, 112, 119		2						
Anniskeluravintolat									
alle 50 asiakaspaikkaa	141							1	
50-500 asiakaspaikkaa	141				31				
yli 500 asiakaspaikkaa	141		3						
Ruokaravintolat ¹⁾									26
Teatteri- ja konserttirakennukset	311, 312								
paikkaluku yli 300			3						
paikkaluku korkeintaan 300						6			
Kirjasto-, museo- ja näyttelyhallirakennukset	322, 323, 324								
Kirjastot ja museot							24		
Näyttelyhallit									
Uskonnollisten yhteisöjen rakennukset	341, 342, 349					63 ²⁾			
Muut kokoontumisrakennukset, kuten seura- ja kerhorakennukset sekä urheilu- ja kuntoilurakennukset	331, 351, 352, 353, 354, 359, 369						134		
Liikenteen rakennukset	161, 162, 163, 164, 169								
lentotermiinaalit ja maanalaiset liikenneasemat	161		1						
muut liikenteen rakennukset	162, 163, 164, 169						9 ³⁾		

Taulukko A3: Kokoontumis- ja liiketilojen palotarkastusten periaatteellinen valvontaväli.

- 1) Kohteella voi olla anniskelulupa, mutta toiminta on painottunut lounas- tai päivällisruokailuun
- 2) Tilan sallittu maksimihenkilömäärä voi vaikuttaa tarkastusväliin
- 3) Esim. maanalaiset pysäköintitilat, ei yksittäiset autokatokset

5.1.4 Teollisuus- ja varastorakennusten valvonta (A4)

Valvontakohteiden A4 – luokkaan kuuluvat kohteet ovat pääosin työpaikkarakennuksia, joiden tilat ja toiminnot ovat yleensä tiloissa oleville tuttuja.

Palotarkastusten ohjeellinen väli	Rakennusluokitus 1994	6 kk [kpl]	12 kk [kpl]	24 kk [kpl]	36 kk [kpl]	48 kk [kpl]	60 kk [kpl]	96 kk [kpl]	120 kk [kpl]
Energiantuotannon rakennukset	611, 613								
alle 1 000 m ²							18		
1 000 m ² tai enemmän									
Infrastruktuurin kannalta merkittävät ¹⁾			5	7	13		31		
Teollisuushallit ja muut teollisuusrakennukset ²⁾	691, 699								
alle 1000 m ²							33		
1000-4 999 m ²					19	1			
yli 5 000 m ²			9						
Teollisuus- ja pienteollisuustalot ²⁾	692								
alle 1 000 m ²								5	143
1 000 m ² tai enemmän				6			5		
Varastorakennukset ²⁾	711, 712, 719								
alle 1 000 m ²									54
1 000-9 999 m ²		711, 712, 719					16		
10 000 m ² tai enemmän	711, 712, 719								

Taulukko A4. Teollisuus- ja varastorakennusten palotarkastusten periaatteellinen valvontaväli.

1) Myös muut kuin energiahuollon kannalta merkittävät kohteet, kuten kaukolämpö, vesihuolto, maakaasu, teletekniikka jne. sekä YTS -kohteiden huomioiminen kuten esim. Huoltovarmuuskeskuksen varmuusvarastot jne. Pienemmät vesivoimalat 36kk, jäteveden puhdistamot ja vedenpumppaamot 60kk.

2) Palovaarallisuusluokka ja varastoitavien tavaroiden ja tuotteiden vaihtuvuus on otettava huomioon esim. satamissa ja logistiikkakeskuksissa.

5.1.5 Maatalouden tuotantotilojen valvonta (A5)

Valvontakohteiden A5 -luokkaan kuuluvat kohteet, joissa on tyypillisesti paljon eläimiä ja elintarvikkeiden tuotantoa.

Palotarkastusten ohjeellinen väli	Rakennus- luokitus 1994	6 kk [kpl]	12 kk [kpl]	18 kk [kpl]	24 kk [kpl]	36 kk [kpl]	48 kk [kpl]	60 kk [kpl]	96 kk [kpl]	120 kk [kpl]
Kohteella on aluehallintoviranomaisen ympäristölupa	811, 819		11		3	5				
Kohteella on kunnan ympäristölupa (alempi raja)								122		
Viljankuivaamorakennukset ¹⁾	891							228		
Muut maataloustuotantorakennukset ²⁾	892, 893, 899	Tapauskohtainen harkinta								

Taulukko A5: Maatalousrakennusten palotarkastusten periaatteellinen valvontaväli.

1) Jos kohde ei ole osa aluehallintoviranomaisen tai kunnan ympäristölupaan liittyvää toimintaa, vaan esim. kyläyhteisön yhteinen viljankuivaamo, tarkastusvälin lähtökohta on 36 kk. Yksittäisen viljelijän käytössä olevan pienen viljankuivaamon tarkastusvälin lähtökohta on 60 kk, käyttöaste tiuhentaa tai harventaa tarkastusväliä.

2) Muiden maataloustuotantorakennusten (rakennusluokitus 892, 893, 899) tarkastusväli määritellään tapauskohtaisesti

5.1.6 Muiden rakennusten valvonta (A6)

Valvontakohteiden A6 -luokkaan kuuluvat muut kohteet, joissa henkilö-, omaisuus- ja ympäristöriskit edellyttävät tarkempaa riskitarkastelua.

Palotarkastusten ohjeellinen väli	Rakennusluokitus 1994	6 kk [kpl]	12 kk [kpl]	24 kk [kpl]	36 kk [kpl]	48 kk [kpl]	60 kk [kpl]	96 kk [kpl]	120 kk [kpl]
Toimistot ja työpaikkatilat	151								95
Palo- ja pelastustoimen rakennukset	721, 722, 729						14		
Rakennus ei kuulu mihinkään muuhun ryhmään, mutta on kytketty hätäkeskukseen ¹⁾							2		
Palo- ja räjähdysvaaralliset tilat									
kylmä jakeluasema, ei rakennuksia							32		
jakeluasemat, esim. liikennemyymälät					16				
Seveso-kohteet ja muut vastaavat									
turvallisuusselvityslaitos			2						
toimintaperiaatelaitos			2						
lupalaitos				5					
ilmoituslaitos					x		x		
kemikaaliratapihat ja satamien vaarallisten aineiden kentät, maaliikenteen logistiikkakeskukset ²⁾									
Turvetuotantoalueet			51 ⁷⁾						
Kulttuurihistoriallinen rakennus									
Kulttuurihistorialliset rakennukset ³⁾							7		
muut kohteet ⁴⁾		Tapauskohdainen harkinta							
Muut rakennukset ja kohteet ⁵⁾			7				4		

Taulukko A6: Muiden rakennusten palotarkastusten periaatteellinen valvontaväli.

1) Esim. automaattisella paloilmittimella varustetut autohallit

2) Trafi on määritellyt kemikaaliratapihat. Logistiikkakeskusten ja -maaliikenneterminalien tarkastusväliä määriteltäessä on huomioitava ainakin toiminnan laajuus ja mahdollisten vaarallisten aineiden osuus tavaravirrasta

3) Kansallista kulttuuriomaisuutta edustavat rakennus- ja kokoelmakohteet.

4) Kulttuurihistorialliset rakennus- ja kokoelmakohteet, joiden valvontaväliä ei ole määritetty luokissa A1-A6.

5) Esim. kaivokset, maanalainen rakentaminen, liikennetunnelit, Puolustusvoimain valvottavat kohteet

6) Kylmät jakeluasemat

7) Kaikki turvesuot eivät ole tuotannossa vuosittain. Tuotannossa olevat tarkastetaan.

x) Kohteessa ilmoitusrajan ylittävä määrä kemikaalia, luokiteltu muuksi valvontakohteeksi, korkeintaan 60kk

5.1.7 Asuinrakennusten valvonta

5.1.7.1 Pelastussuunnitelmavelvollisten asuinrakennusten valvonta

Pelastussuunnitelmavelvollisten asuinrakennusten, eli rivi- ja kerrostalojen valvonta Kainuun pelastuslaitoksella on toteutettu perinteisesti 10 vuoden välein suoritetuilla palotarkastuksilla. Vuonna 2016 perinteisen valvonnan rinnalle otettiin pilottihankkeena omavalvonta. Rivi- ja kerrostalojen pienen määrän takia pilotin aikana vuonna 2017 koettiin, ettei omavalvonta Kainuun alueella ole järkevää saati kustannustehokkaampaa kuin perinteisin keinoin toteutettu valvonta. Kerrostaloissa on lisäksi usein väestönsuoja, joiden ylläpidosta halutaan saada parempi kuva. Vuoden 2018 alusta alkaen valvontaa on toteutettu jälleen yleisen palotarkastuksen keinoin. Rivi ja kerrostalojen tarkastusväli on 120kk, joten vuosittain kunnissa olevista rivi ja kerrostaloista valvonnan piirissä on 10% kohteista.

Pelastussuunnitelmavelvollisten asuinrakennusten valvonnassa pelastusviranomaisen ottaa yhteyttä taloyhtiön hallituksen edustajaan tai isännöitsijään, jonka kanssa suoritetaan valvontakäynti sekä jaetaan olemassa olevaa omavalvontamateriaalia taloyhtiöön niin kauan kuin sitä laitoksella riittää jaettavaksi.

5.1.7.2 Erillisten pientalojen valvonta

Erilliset pientalot eli omakotitalot ja niihin verrattavat kohteet ovat Kainuun pelastuslaitoksen alueella omavalvonnan piirissä. Asuinrakennusten omavalvonnan tavoitteena on kiinteistön omistajan turvallisuustiedon ja -asenteiden parantaminen niin, että omavalvonta opettaa asukkaan havainnoimaan kodin tai kesämökin paloturvallisuuspuutteet ja korjaamaan ne välittömästi. Omavalvonnan käyttö ei siirrä valvonnan vastuuta asukkaille vaan vastuu valvonnan toteuttamisesta on pelastuslaitoksella.

Omavalvonta käynnistyy, kun pelastuslaitos lähettää kiinteistöön paloturvallisuuden omavalvontaan liittyvän kirjeen. Postitettava kirje sisältää omavalvontaa varten tarkastuslistan kysymyksineen turvallisuusviestintämateriaalin kanssa. Materiaalin pohjalta asukas tekee omatoimisen kartoituksen kotinsa paloturvallisuuden perusasioista, jotka ovat pitkälti samat kuin viranomaisen suorittamassa palotarkastuksessa. Tarkastuslista palautetaan pelastuslaitokselle. Tarkastuslistan voi täyttää myös sähköisesti Kainuun pelastuslaitoksen internet-sivuilta löytyvällä lomakkeella.

Palotarkastuksia tehdään 10 % vuosittaisista omavalvontakohteista. Tarkastettavaan määrään sisällytetään etupäässä asuinkiinteistöt, jotka eivät ole palauttaneet omavalvontaloma-

ketta. Asukas voi myös pyytää pelastuslaitokselta kiinteistönsä perinteisen palotarkastuksen.

Asuinalueet, joille omavalvontaa kohdennetaan, valitaan aikaisemmin käytössä olleiden palotarkastusalueiden perusteella niin, että valvonta kohdistuu jokaisen asuinkiinteistöön 10 vuoden välein. Omavalvontaa voidaan kohdentaa myös jonkin vuosittaisen valvontateeman mukaisesti. Tämä menettely mahdollistaa myös omavalvonnan sisällön muokkaamisen siten, että sisältö palvelee parhaalla mahdollisella tavalla alueen paloturvallisuuden kehittämistä.

5.1.8 Yksityisten vapaa-ajan rakennusten valvonta

Vapaa-ajan asunnot on valvonnan kannalta tarkoituksenmukaista jakaa kolmeen luokkaan: yksityisiin, vuokrattaviin sekä lomakeskuksiin, jotka pitävät sisällään myös leirintäalueet. Pelastussuunnitelman laatimisvelvoite koskee myös vuokrattavia vapaa-ajan asuntoja sekä leirintäalueita (leirintäalueet kuuluvat luokkaan A1).

Yksityisten vapaa-ajan rakennusten valvonta suoritetaan asuinrakennusten omavalvonnan yhteydessä. palotarkastuksia yksityisiin vapaa-ajanrakennuksiin suoritetaan väin pyydettyessä tai omavalvonnassa, nuohoojan palautteen tai muussa valvonnassa ilmenneiden puutteiden perusteella.

5.2 Ennakoimaton valvonta

Määräajoin toistettavien valvontakäyntien lisäksi pelastuslaitos suorittaa valvontaa, jonka määrään pelastuslaitos ei yksin omilla toimillaan voi vaikuttaa. Tällaista epäsäännöllistä valvontaa ovat mm. hälytystehtävän yhteydessä annetut määräykset ja niiden jälkivalvonta, ylimääräiset palotarkastukset, pyynnöstä tehtävät tarkastukset ja neuvontakäynnit, asiakirjojen käsittely ja päätösvalmistelu sekä hallinnollisten pakkokeinojen menettelyt. Ennakoimattomaan valvontaan kuuluvat myös muiden viranomaisten tekemien havaintojen perusteella suoritettavat valvontakäynnit.

5.2.1 Erityiset palotarkastukset

Erityinen palotarkastus on valvontakäynti, joka tehdään yleensä samaan aikaan tai juuri ennen rakennusvalvontaviranomaisen uuden rakennuksen käyttöönottotarkastusta. Uusia valvontakohteita tulee säännöllisesti ja toisaalta vanhoja kohteita vastaavasti poistuu. Valvontakohteiden määrän kasvua voidaan ennakoida tiedossa olevien hankkeiden perusteella (mm. lausunnot rakennuslupahakemuksista).

Erityisiä palotarkastuksia tehdään yleensä seuraavan kaltaisiin kohteisiin:

- yli kolmekerrosiset rakennukset (pelastustie)
- kohteet joissa on väestönsuoja
- kohteet joissa on hätäkeskukseen kytketty automaattinen sammutuslaitteisto tai automaattinen paloilmoitin
- hotellit, lomakodit, asuntolat, lomakylät, leirintäalueet ja muut vastaavat majoitustilat, joissa on yli 10 majoituspaikkaa
- sairaalat, vanhainkodit ja muut ympäri vuorokauden käytössä olevat hoitolaitokset sekä suljetut rangaistuslaitokset, joissa on yli 5 hoito- tai asiakaspaikkaa
- kokoontumis- ja liiketilat, kuten myymälät, koulut, urheilu- ja näyttelyhallit, teatterit, kirkot, kirjastot ja liikenneasemat sekä ravintolat ja päiväkotihuoneistot
- suurehkot tuotanto-, varasto- ja maataloustuotantotilat
- palo- ja räjähdysvaaralliset tilat
- kiinteistön sijainti, suuri koko tai poikkeukselliset olosuhteet vaarantavat erityisesti henkilö- ja paloturvallisuuden
- rakennusluvassa edellytetty erityistä palotarkastusta
- perustettavat turvetuotantoalueet

5.2.2 Ylimääräiset palotarkastukset

Pelastuslaitokselle tulee valvontavelvoitteeseen liittyviä ilmoituksia, joiden lukumäärään pelastuslaitos ei omilla toimillaan pysty vaikuttamaan. Ylimääräisen palotarkastuksen toimittamisesta päättää pelastusviranomainen harkintansa jälkeen esim. pelastuslain 42§ mukaisien ilmoitusten, tai kiinteistön lukuisten erheellisten paloilmoitusten vuoksi. Pelastusviranomainen voi erikseen sovittaessa suorittaa myös erilaisia katselmuksia esim. ennakkokatselmuksia ennen rakennuksen käyttöönottoa, toimivaltainen viranomainen näissä tapauksissa on aina rakennusvalvontaviranomainen. Osallistuminen muiden viranomaisten tarkastuksiin on viranomaisyhteistyötä.

Nuohoojilla on velvollisuus ilmoittaa tulisijoissa, savuhormeissa ja kattoturvaruosteissa havaitsemistaan vioista ja puutteista tai nuohouksen laiminlyönnistä pelastusviranomaiselle. Näiden ilmoitusten johdosta pelastuslaitos ottaa yhteyttä puutteiden kuntoon saattamiseksi puhelimitse kohteen edustajalle ja suorittaa tarvittaessa valvontakäynnin.

5.3 Yhteenveto kalenterivuoden aikana suoritettavasta valvonnasta

Palotarkastusluokka	A1	A2	A3	A4	A5	A6	A1- A6 YHT.	A7 Rivi- ja kerrostalot	A7 Pienta- lot oma- valvon- nassa	A7 Omavalvonta kohteisiin tehdyt palo- tarkastukset
Kunta										
HYRYNSALMI	8	3	3	8	7	4	33	2	228	
edellisenä vuonna	8	5	4	7	6	3	33	1	117	
KAJAANI	42	33	46	41	4	33	199	64	592	
	50	28	50	54	8	43	233	64	1261	
KUHMO	21	7	16	16	18	4	82	12	607	
	21	8	18	18	16	5	86	19	218	
PALTAMO	11	2	11	4	6	3	37	6	100	
	9	3	7	10	11	3	43	6	152	
PUOLANKA	24	2	3	4	8	4	45	5	133	
	15	4	5	6	12	1	43	7	350	
RISTIJÄRVI	6	2	2	4	7	3	24	2	85	
	5	1	3	1	3	2	25	3	78	
SOTKAMO	31	13	18	12	27	17	118	18	615	
	34	10	21	8	12	17	102	14	462	
SUOMUSSALMI	25	6	15	16	14	7	83	13	260	
	21	7	19	18	15	5	85	24	371	
VAALA	11	3	6	6	9	6	41	4	99	
	12	3	7	4	4	7	37	2	297	
Tavoite yhteensä	179	71	120	111	100	81	662	125	2719	
Edellisvuoden toteutuma- prosentti %	97	91	96	98	92	98	96	97	4208	

A1 Ympäri vuorokautisessa käytössä olevat kohteet	kohteita 498
A2 Opetusrakennukset ja päiväkodit	kohteita 117
A3 Kokoontumis- ja liiketilat	kohteita 543
A4 Teollisuus- ja varistorakennukset	kohteita 522
A5 Maatalousrakennukset	kohteita 369
A6 Muut rakennukset ja kohteet	kohteita 247
A7 - Kerros- ja rivitalot	kohteita 1232
(taloyhtiöitä (muodostaa valvontakohteen))	
- Asuinrakennukset	kohteita 23622
- Vapaa-ajanrakennukset	kohteita 11075

5.3 Asiakirjavalvonta

5.3.1 Poistumisturvallisuusselvitysten valvonta

Pelastusviranomaisen valvoo pelastuslain 19§:ssä tarkoitettujen poistumisturvallisuusselvitysten laatimista ja niiden edellyttämien toimenpiteiden toteutumista. Pelastusviranomaisen arvioi saamansa poistumisturvallisuusselvityksen perusteella kohteen poistumisturvallisuutta ja ryhtyy tarvittaessa pelastuslain edellyttämiin toimenpiteisiin. Poistumisturvallisuusselvityksiä käsittelemään Kainuun pelastuslaitoksella on perustettu poistumisturvallisuusselvitystyöryhmä. Työryhmä noudattaa yhtenäisiä perusteita ja valtakunnallisia ohjeita poistumisturvallisuusselvitysten arvioinnissa Kainuun alueella.

5.3.2. Pelastussuunnitelmien valvonta

Asuinrakennusten sekä yritysten ja laitosten pelastussuunnitelmia valvotaan kohteisiin suoritettavien palotarkastusten yhteydessä. Pelastussuunnitelmaa käytetään palotarkastuksien lähtötietona, ja niiden kautta arvioidaan osaltaan kohteen turvallisuustasoa. Pelastussuunnitelmien sisällöstä voidaan kirjoittaa erillinen arviointi, joka palvelee yritystä pelastussuunnitelman kehittämisessä. Palotarkastuksilla arvioidaan valvontatehtävän yhteydessä pelastussuunnitelman laatua. Jos pelastussuunnitelmassa esiintyy lain vaatimustasoon verrattaessa puutteita, niistä annetaan korjausmääräys. Pelastussuunnitelman laatu vaikuttaa olennaisesti kohteen riskienarviointiin, joka vaikuttaa kohteen tarkastusväliin. Pelastuslain (379/2011) 15 § mukainen pelastussuunnitelma vaaditaan kohteelta joka täyttää Pelastusasetuksen (407/2011) 1 § edellytykset. Pelastuslaki velvoittaa pelastuslaitosta antamaan neuvontaa pelastussuunnitelman laadinnassa.

Yleisötilaisuuksien pelastussuunnitelmia valvotaan toimitettujen pelastussuunnitelmien perusteella. Pelastuslaitos saa tiedon yleisötilaisuuksien järjestämisestä vastaanottaessaan yleisötilaisuuden pelastussuunnitelman viimeistään kahta viikkoa ennen tapahtumaa. Pelastussuunnitelmasta pelastusviranomaisen kirjoittaa arvion, jonka yhteydessä arvioidaan tapahtumaan liittyviä riskejä. Yleisötilaisuuksiin suoritetaan valvontaa tapahtumakohtaisen riskiarvion perusteella. Riskiarvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota tapahtumapaikan palo- ja poistumisturvallisuuteen, osallistujamäärään sekä pyrotekniikkaan ja ilotulituksiin. Alueella esiintyvät suuret yleisötapahtumat saattavat vaikuttaa myös pelastuslaitoksen oman analyysin perusteella operatiiviseen valmiuteen. Arvionsa perusteella pelastusviranomaisen suorittaa kohteeseen yleisötilaisuuden palotarkastuksen.

Pelastuslain (379/2011) 16 § mukainen yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma vaaditaan tapahtumalta joka täyttää Pelastusasetuksen (407/2011) 3 § edellytykset.

5.3.3 Muu asiakirjavalvonta

Muuta asiakirjavalvontaa ovat kaikki ne toimenpiteet, joista pelastusviranomaisen kirjoittaa asiakkaalle lausunnon tai neuvontaselosteen. Pelkkä asiakirjojen vastaanotto ja järjestelmiin kirjaaminen ei ole asiakirjavalvontaa ilman edellä mainittua toimenpidettä.

5.4 Valvonnan resurssit

Valvontatyötä tekevät pelastusviranomaisiksi nimetyt henkilöt. Erityisasiantuntemusta vaativat asiantuntijalausunnot sekä päätökset on keskitetty päällystössä työskentelevälle nimetyille vastuuhenkilölle. Tällaisia tehtäviä ovat esimerkiksi rakennuslupiin ja kaavoitukseen annettavat lausunnot, kemikaalilainsäädännön perusteella annetut päätökset tarkastuksineen, poistumisturvallisuus selvityksien arvioinnit, hallintopakkokeinojen käyttö, erheellisten paloilmoitusten seuranta, neuvonta ja laskutus sekä turvallisuusviestinnän organisointi.

Tehtäväkokonaisuuksien hoitamisen helpottamiseksi ja uusien haasteiden esiintyessä voidaan myös erikseen perustaa erilaisia projektiryhmiä. Pelastuslaitokselle luodaan toimintaohje, jonka perusteella asiakokonaisuuksien hallinta kaikille laitoksella työskenteleville on selvä.

Pelastuslaitoksen henkilöstön käyttö valvontatyöhön vaihtelee henkilöstön osaamisen ja työtehtävien perusteella. Yleisissä palotarkastuksissa henkilöstöä käytetään laajemmin. Suurin osa valvontatyötä tekevästä osallistuu myös esimerkiksi hälytystehtäviin; resurssina käytetään lähes koko henkilöstöä. Vaativampiin ja kooltaan laajempiin valvontakohteiden valvontaan käytetään pääasiassa erikseen nimettyjä vastuutarkastajia.

Valvontatyöhön käytettävästä henkilöresurssista ei saada tarkkaa arviota, koska valvontavastuu on hajautettu koko laitoksen alaisuuteen ja henkilöt osallistuvat usein valvontatyön lisäksi myös esimerkiksi turvallisuusviestintään ja hälytystehtäviin, jolloin joidenkin viranhaltijoiden panos valvontatyöhön vuositasolla on pieni.

Valvonnan suunnittelu ja henkilöstön kouluttaminen/kouluttautuminen on myös merkittävä tehtävä valvontatyön resursoinnissa. Määräaikaisten palotarkastusten lisäksi tehdään vuosittain paljon neuvontasuoritteita, turvallisuusviestintää, sekä erikseen annettuja lausuntoja. Resursseja kohdennetaan tarpeen mukaan koko maakunnan alueella. Resurssitarvetta voidaan karkeasti arvioida suoritteiden määrän sekä asiakokonaisuuksiin käytettävän ajan perusteella seuraavasti:

Arvio valvonnan resurssitarpeesta vuodelle 2019

Tehtävä	Henkilötyövuodet
Valvontatyön johto, suunnittelu, kehittäminen ja kouluttaminen	1,0
Rakentamisen- ja maankäytön ohjaus	0,5
Yritysten ja laitosten määräaikaiset palotarkastukset	3,3
Asuinkiinteistöjen palotarkastukset ja omavalvonnan organisointi ja toteutus	2,3
Kemikaalivalvonta	0,3
Pelastussuunnittelun valvonta	0,1
Muu viranomaisyhteistyö	0,1
Pelastustoimen laitteiden toteuttamisen ohjaus	0,1
Turvallisuusviestinnän organisointi	0,5
Turvallisuusviestinnän suorittaminen	1,5
Nuohouksen valvonta	0,1
Muut valvontatehtävät	1,0
Yhteensä	10.3 htv

Onnettomuuksien ehkäisyn tuloksyksikössä pääsääntöistä valvontatyötä tekevien osuus resursseista on n. 5htv. Loput n. 5htv jakautuvat operatiivista toimintaa pääasiallisesti tekevien pelastusviranomaisten (päällystö, alipäällystö, miehistö) kesken erillisen suunnittelun mukaan.

6. VIRANOMAISYHTEISTYÖ

6.1 Pelastuslain 42 § 2 mom.:n mukainen yhteistyö

Pelastuslain 42 §:n 2 momentin mukaan jos viranomaiset virkatoimiensa yhteydessä havaitsevat tai muutoin saavat tietää rakennuksessa, asunnossa tai muussa kohteessa ilmeisen palonvaaran tai muun onnettomuusriskin, heidän tulee mahdollisten salassapitosäännösten estämättä ilmoittaa asiasta alueen pelastusviranomaiselle. Ilmoitusvelvollisuus koskee myös kuntaa, muuta julkisyhteisöä ja näiden palveluksessa olevaa henkilöstöä sekä 18 §:n 2 momentissa tarkoitettua hoitolaitoksen ylläpidosta ja palvelu- ja tukiasumisen järjestämistä huolehtivaa toiminnanharjoittajaa ja tämän palveluksessa olevaa henkilöstöä.

Säädöksen tavoitteena on mahdollistaa eri viranomaisten järjestelmiin kertyvän tiedon sekä havaintojen välittäminen asiasta vastaavalle viranomaiselle siten, että tieto tallentuu ja velvoittaa toimivaltaisen viranomaisen reagoimaan tarvittavalla tavalla. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että ilmeisen paloriskin sekä ilmeisen muun onnettomuusriskin torjunta on kyettävä käynnistämään välittömästi tiedon tultessa pelastusviranomaiselle. Tavoitteena on myös saavuttaa pysyviä tuloksia sopimalla käytänteistä, joilla vastaavien tilanteiden toistuminen on ennakoitavissa ja estettävissä.

Pelastuslaitos on pyrkinyt osaltaan jakamaan tietoa Pelastuslain 42 § 2 mom.:n mukaisen yhteistyön tarkoituksesta sekä on luonut oman sähköisen lomakkeen ohjeistuksineen ilmoituksen tekemiseen. Yhteistyön parantamiseksi pelastuslaitos pyrkii parantamaan yhteistyötä koulutuksilla ja tiedottamalla.

6.2 Pelastusviranomaisen ilmoitusvelvollisuus ja tiedonvaihto

Yksi viranomaisten yhteistyön suurimmista hyödyistä on tiedonvaihto. Viranomaiset havaitsevat usein tehtäviä hoitaessaan toiselle viranomaisen toimivaltaan kuuluvia asioita, jotka on saatettava kuntoon tai toimivaltaisen viranomaisen tietoon. Seuraavaan kappaleeseen on koottu keskeisiä pelastusviranomaisista koskevia säädöksiä, jossa pelastusviranomaisella on ilmoitusvelvollisuus valvontatehtävää suorittaessaan.

- Pelastuslain 81 §:n mukaan pelastusviranomaisen suorittaessa pelastuslain mukaista valvontatehtävää havaitsee puutteita muussa laissa säädettyjen velvoitteiden toteuttamisessa ja arvio puutteiden aiheuttavan vakavaa varaa henkilöturvallisuudelle ja puutteita ei voida heti korjata, asiasta tulee ilmoittaa asianomaiselle valvontaviranomaiselle.

- Laki pelastustoimen laitteista (10/2007) velvoittaa pelastusviranomaisen ilmoittamaan palotarkastuksessa tai muussa toiminnassaan havaitsemistaan pelastustoimen laitteita taikka asennusliikkeiden tai tarkastuslaitosten toimintaa koskevista vakavista puutteista Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle.
- Vanhuspalvelulain (980/2012) 25 §:n mukaan alueen pelastustoimen palveluksessa oleva on tehtävässään saanut tiedon sosiaali- tai terveydenhuollon tarpeessa olevasta iäkkäästä henkilöstä, joka on ilmeisen kykenemätön vastaamaan omasta huolenpidostaan, terveydestään tai turvallisuudestaan, on hänen salassapitosäännösten estämättä ilmoitettava asiasta viipymättä kunnan sosiaalihuollosta vastaavalle viranomaiselle.
- Valtioneuvoston asetus vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta (685/2012) velvoittaa pelastusviranomaisen toimittamaan tekemänsä päätökset ja tarkastuspöytäkirjat vähäisestä kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista tiedoksi aluehallintovirastolle sekä kunnan kemikaalivalvontaviranomaiselle, ympäristönsuojeluviranomaiselle ja rakennusvalvontaviranomaiselle. Sama velvoite koskee myös päätöksiä kemikaalien tilapäisestä vähäisestä toiminnasta.

6.3 Viranomaisyhteistyön muotoja

Yhteistyömuotoja ovat yhteistarkastukset, pelastusviranomaisen antamat lausunnot sekä palontutkinta, jos se suoritetaan yhteistyössä poliisin palonsyyntutkinnan kanssa. Yhteistarkastuksissa tulee kiinnittää huomiota viranomaisten välisiin toimivaltakysymyksiin. Pelastusviranomaisia ei ole säädetty esim. Maankäyttö- ja rakennuslaissa valvontaviranomaisiksi, jolloin valvontatoimenpiteitä ei voi perustella MRL:n tai sen nojalla annettujen asetusten säädöksillä. Yhteistarkastusten osalta onkin aina tärkeään sopia erikseen, kuka asiassa on päättävä viranomainen. Yhteistarkastuksissa toimivaltainen viranomainen tekee asiaan kuuluvat pöytäkirjat.

Pelastuslaitos tekee yhteistyötä muiden viranomaisten ja tahojen kanssa seuraavien periaatteiden mukaisesti:

- ***Kuntien kaavoitus- ja rakennusvalvontaviranomaiset***

Pelastusviranomainen toimii lausunnonantajana ja asiantuntijana paloturvallisuuteen liittyvissä asioissa maankäytön ja rakentamisen ohjauksessa. Suunnittelijoita ja rakentajia ohjataan yhteistyössä rakennusvalvontaviranomaisen kanssa. Pelastusviran-

omainen osallistuu rakentamiseen liittyviin tarkastuksiin ja katselmuksiin pyydettyä.

- ***Turvallisuus ja kemikaalivirasto TUKES***

TUKES tarkastaa määrävälein kohteet, joissa vaarallisten kemikaalien käsittely on laajamittaista. Pelastuslaitoksen pelastusviranomaiset osallistuvat TUKES:n tarkastuksiin mahdollisuuksien mukaan.

- Valtioneuvoston asetuksen maakaasun käsittelyn turvallisuudesta (551/2009) mukaisesti TUKES:n on toimitettava jäljennös maakaasun siirto- ja jakeluputkistoa sekä erillistä suurta käyttökohdetta ja tiettyä aluetta koskevasta lupapäätöksestä asemapiirustuksineen pelastusviranomaiselle.
- Valtioneuvoston asetuksen kaivosturvallisuudesta (1571/2011) mukaan kaivosviranomaisen on ilmoitettava kaivoksen tarkastuksesta sekä toimitettava tarkastuskertomus asianomaiselle pelastusviranomaiselle.
- Valtioneuvoston asetus vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta (685/2015) velvoittaa Turvallisuus- ja kemikaaliviraston toimittamaan tiedon laajamittaisen kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin lupapäätöksestä myös pelastusviranomaiselle. Ennen turvallisuusselvityskohteen lupapäätöksen johtopäätösten ilmoittamista TUKES:n on varattava pelastusviranomaiselle mahdollisuus esittää mielipiteensä turvallisuusselvityksestä. TUKES:n on myös toimitettava turvallisuusselvitystä koskevat johtopäätökset tiedoksi pelastusviranomaiselle samoin kuin tehtävistä käyttöönototarkastuksista ja tarkastusohjelman mukaisista tarkastuksista. Tarkastuksista ilmoittamisveloite koskee myös hyväksytyjä tarkastuslaitoksia.

- ***Kuntien ympäristöviranomaiset***

Pelastusviranomainen toimii lausunnonantajana ympäristöluvan myöntämisen yhteydessä. Molempinpuolista yhteistyötä tehdään tarpeen mukaan myös yhteistarkastuksilla.

- Valtioneuvoston asetuksen kaivannaisjätteistä (190/2013) mukaan ympäristölupaviranomaisen on pyydettävä kohteen sisäisestä pelastussuunnitelmasta pelastusviranomaisen lausunto. Veloite koskee suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan kaivannaisjätteen jätealueen sisäistä pelastussuunnitelmaa. Valvontaviranomaisen on lisäksi toimitettava sisäiseen pelastussuunnitelmaan tehdyt tarkistukset pelastusviranomaiselle. Lisäksi lupaviranomaisen on toimitettava lupapäätös ja hakemukseen liittyvät pelastussuunnitelmaa koskevat

muut asiakirjat pelastusviranomaiselle huomioon otettavaksi niiden toimialalla tehtäviä suunnitelmia varten (esim. ulkoinen pelastussuunnitelma).

- **Kuntien ja kuntayhtymien terveys- ja sosiaalitoimi**

Yhteistyötä kehitetään erityisryhmien asumisturvallisuuden parantamisessa. Pelastusviranomaisen osallistuu erillisten projektien muodossa mukaan ennakoiviin kotikäynteihin, kotisairaanhoidon ja kotihoidon kotikäynteihin. Osallistumisen tarkoitus on kouluttaa kotikäyntejä tekeviä havainnoimaan riskejä ja ilmoittamaan niistä tarvittaessa myös pelastusviranomaiselle. Yhteistyötä tehdään kuluttajaturvallisuusvalvonnassa, ravintoloiden ja yleisötilaisuuksien yhteisvalvonnassa niin erikseen sovittaessa.

- **Oulun poliisilaitos**

Pelastusviranomaisen tekee poliisin kanssa yhteistyötä suurten yleisötilaisuuksien ennakkosuunnittelussa ja tarkastuksissa. Yhteistyötä poliisin kanssa tehdään myös palontutkiminnan osalta. Pelastuslaitos toimii lausunnonantajana eräissä poliisin lupasioissa.

- Ampuma-aseasetuksen (145/1998) mukaan asealan elinkeinoluvan mukaan lupaviranomaisen on hankittava hakemuksesta pelastusviranomaisen lausunto.
- Terveysuojelulain (763/1994) 15 §:n mukaan toiminnanharjoittajan majoitushuoneistoa koskevasta ilmoituksesta sekä mahdollisesta tarkastuskäynnistä tällaiseen huoneistoon on ilmoitettava sen kihlakunnan poliisilaitokselle, jonka toimialueella huoneisto sijaitsee, ja alueen pelastusviranomaiselle. Poliisi- ja pelastusviranomaisilla on oikeus olla läsnä tarkastuksen suorittamisessa. (28.4.2006/309).

- **Aluehallintoviranomainen** (esim. peruspalvelut, oikeusturva ja luvat -vastuualue sekä työsuojelun vastuualue)

Lausuntojen antaminen ympäristölupia myönnettäessä. Yhteistyö sosiaali- ja terveydenhuollon yksikköjen turvallisuusasioiden valvonnassa. Lausuntojen antaminen perustamisvaiheessa ja toiminnan muuttuessa.

- Yksityisistä sosiaalipalveluista annetun STM:n (1053/2011) asetuksen mukaan lupahakemukseen ja toiminnan aloittamista koskevaan ilmoitukseen on liitettävä pelastusviranomaisen lausunto.
- Patoturvallisuuslain (494/2009) mukaisesti patoviranomaisen on varattava pelastusviranomaiselle tilaisuus tulla kuulluksi ennen padon luokittelupäätöksen

tekemistä ja asiakirjojen hyväksymistä. Päätös ja myös päivitetty vahingonvaaraselvitys on annettava tiedoksi pelastusviranomaiselle

- **Hätäkeskuslaitos**

Yhteistyötä tehdään automaattisten paloilmoittimien ja sammutuslaitteistojen valvontaan liittyen. Erheellisten palohälytysten vähentäminen ja laitteiden huollon valvonta kuuluvat yhteistyön piiriin.

- **Puolustusvoimat, rajavartiolaitos, tulli**

Valvonnan suorittaminen puolustusvoimien ja tullin kiinteistöihin voimassaoleviin yhteistoimintasopimuksiin perustuen.

- **Nuohoojat**

Nuohoojat tarkkailevat varsinaisen nuohoustyön lisäksi henkilö- ja paloturvallisuuteen liittyviä seikkoja kiinteistöissä ja toimittavat havaitsemistaan vakavista puutteista tiedon pelastuslaitokselle.

- **Tarkastuslaitokset**

- Laki pelastustoimen laitteista (10/2007) velvoittaa tarkastuslaitosta ilmoittamaan alueen pelastusviranomaiselle tarkastustoiminnassaan havaitsemista vakavista puutteista, jotka koskevat palonilmaisulaitteistoa tai automaattista sammutuslaitteistoa.

7. KEMIKAALIKOHTTEIDEN VALVONTA

Pelastusviranomaisen toimii *Vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005) 115 §:n* mukaisena valvontaviranomaisena. Pelastusviranomaisen suorittaa *Vn.asetus vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta (685/2015) 4.luvun* mukaiset toimenpiteet vähäisen teollisen käsittelyn ja varastoinnin osalta asetuksessa mainitun kemikaali-ilmoitusrajan ylittävissä, muuta luparajan alittavissa toiminnassa. Pelastusviranomaisella on myös oikeus osallistua 30 §:n mukaiseen turvallisuus- ja kemikaaliviraston käyttöönototarkastukseen sekä 28 §:n tarkastusohjelman mukaisiin tarkastuksiin.

7.1 Vaarallisten kemikaalien vähäinen teollinen käsittely ja varastointi

Vaarallisten kemikaalien vähäinen teollinen käsittely ja varastointi luokitellaan alle ilmoitusrajan tapahtuvaan, ilmoitusrajan ylittävään sekä luvanvaraiseen toimintaan. Pelastusviranomaisen käsittelee ja tekee päätökset ilmoitusrajan ylittävästä toiminnasta. Luvanvaraisen toiminnan valvova viranomaisen on Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, TUKES. Vaarallisia kemikaaleja yli ilmoitusrajan varastoivalta kohteelta edellytetään kemikaali-ilmoituksen toimitamista pelastusviranomaiselle, jonka pelastuslaitokselle erikseen päätöksentekijöiksi nimetyt viranhaltijat käsittelevät. Keskeiset käsittelyyn liittyvät toimenpiteet ovat Ilmoituksen käsittely, tarkastus ja päätös. Päätös toimitetaan tiedoksi alueen Ely-keskukseen sekä Aluehallintovirastoon. Nestekaasun käyttölaitosten ja varastoinnin valvonta hoidetaan samoilla periaatteilla.

Valtioneuvoston asetus vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta (685/2015) 5§ mukaisesti alle ilmoitusrajan jäävien sekä ilmoitusrajan ylittävien vähäisten kohteiden säännöllinen valvonta suoritetaan määräaikaisen palotarkastuksen yhteydessä (taulukon A6 mukaisesti). Pelastusviranomaisen ohjaa turvalliseen kemikaalien säilytykseen myös osana turvallisuusviestintää.

7.2 Öljylämmityslaitteistot ja öljysäiliöiden valvonta

Käyttöön otettaville öljylämmityslaitteistoille suoritetaan pelastusviranomaisten toimesta 3 kk:n kuluessa laitteiston käyttöönotosta katsastus, kun säiliön tai säiliöiden yhteistilavuus on enintään 200 m³. Yli 200 m³ mutta enintään 1 000 m³ polttoöljyn varastointimäärän kohteisiin suoritetaan tarkastus. Laitteistojen ja öljysäiliöiden jatkuva valvonta suoritetaan määräaikaisen palotarkastuksen yhteydessä. Valvonnassa tehdään yhteistyötä kuntien ympäristöviranomaisen kanssa.

Maanalaisten polttoainesäiliöiden tarkastukset suoritetaan kauppa- ja teollisuusministeriön päätös maanalaisten öljysäiliöiden määräaikaistarkastuksista (344/1983) mukaisesti ja valvonta on asiakirjavalvontaa, joka suoritetaan pelastusviranomaiselle toimitettujen pöytäkirja-jäljennösten perusteella.

7.3 Pyrotekniset tuotteet

Alueen pelastusviranomaisen valvoo kemikaaliturvallisuuslain perusteella pyroteknisten tuotteiden varastointia kaupan yhteydessä ja luovutusta yksityiseen kulutukseen. Valvontaan liittyen pelastusviranomaisen käsittelee vuosittain toiminnanharjoittajien tekemät ilmoitukset, tekee päätökset ilmoitusten johdosta sekä tarkastaa pyroteknisten tuotteiden varastoinnin ja myyntipisteet pääasiallisena myyntikautena 27.12. – 31.12.

8. VALVONNAN LAADUN JA TOTETUMISEN SEURANTA

Valvontasuunnitelman toteutumista sekä tarkastustyön laatua seurataan tulosityksiköiden esimiesten toimesta omien tulosityksikköjensä osalta palotarkastusohjelman suoritettujen palotarkastusten kirjausmerkintöjen avulla. Asiaa käsitellään tulosityksiköiden päälliköiden palavereissa useita kertoja vuodessa. Laadullisiin heikkouksiin pureudutaan henkilöstön kehityskeskusteluissa sekä sisäisissä koulutuksissa.

Tulosityksiköissä yleisten palotarkastusten osalta laaditaan tulostavoitteet valvontaa suorittaville henkilöille. Omavalvonnan suorittaminen on jaettu vastuuhenkilöille jokaisessa kunnassa. Vastuuhenkilö suorittaa kyseisen kunnan omavalvonnan alusta loppuun. Omavalvonnan organisointi sekä toteutuksen valvonta tapahtuu johtavan palotarkastajan toimesta.

Omavalvontaan osallistuneilta kuntalaisilta pyydetään omavalvontalomakkeen yhteydessä palauttamaan palautelomake, josta saadun palautteen perusteella omavalvontaa pyritään kehittämään aina seuraavalle vuodelle.

Palotarkastuksilla havaittujen puutteiden korjaamiseksi annetaan korjausmääräyksiä. Korjausmääräyksiä kuntoon saattamista valvotaan jälkipalotarkastuksilla. Kainuun pelastuslaitoksella on käytössään ilmoituslomake, jolla kohteen edustaja voi kuitata jälkipalotarkastuksen tehdyksi omalla vakuudella. Valvontatehtävää suorittavan virkavastuulla on päättää, missä tilanteissa tällainen ilmoittaminen kirjallisesti puutteiden korjaamiseksi on mahdollista ja milloin taas on suoritettava jälkipalotarkastus.

Pelastustoimen operatiivisen toiminnan osalta viimeiseltä kymmeneltä vuodelta tehtyjen tilastojen valossa vaikuttaa siltä, että pelastustehtävien kiireisin aika ajoittuu vuoden keskivaiheille. Valvontatyö on taas perinteisesti ajoittunut loppuvuoteen. Vuonna 2017 kaikki suunnitellut yleiset palotarkastukset tulee olla tehtynä viimeistään 31.10.2017. Suunnitellun valvontatyön tulee ajoittua alkuvuoteen.

Laadun varmistamiseksi valvontatyötä suorittaville järjestetään koulutustilaisuuksia, joilla pyritään yhtenäistämään valvontatyössä käytettäviä menetelmiä niin, että valvonta on laadullisesti vertailukelpoista laitoksen sisällä. Muiden aluepelastuslaitosten kanssa pyritään jatkossa parantamaan kanavia, joilla valvontatyön sisältö ja laatu olisi koko maassa samanlaista.